

Russiýa... Boş hyýala aldanmaň

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Russiýa... Boş hyýala aldanmaň RUSSIÝA... BOŞ HYÝALA ALDANMAŇ

Bolup geçen wakalar Russiýanyň gowşaklygyny däl-de, gaýtam tersine, güýç-kuwwatynyň we haýbatynyň neneñsidigini görkezdi Russiýada ýurtdaky ýa-da bir adamyň durmuşyndaky ýagdaý bilen baglanyşykly sorag eger haýsydyr bir hilegärlige ýa-da üstünlikli netijä degişli şübhe döretse, şol soraga umuman şeýle jogap berilýär: Boş hyýala aldanma.

Soňky günlerde (meşhur nemes kompozotory Riçard Wagneriň adyna meñzedip) degişme gatyşykly «sazandalar» hökmünde «Wagner» toparynyň bir böleginiň gatnaşan şowsuz döwlet agdarlyşygyna synanşykdan soň, Günbatar metbugaty başlyklaýyn halkara habar beriş serişdelerinde bolup geçenler boýunça howuňy basyjy bahamar berildi. Günbatarly žurnalistler, daşary ýurtda ýasaýan rus syýasatçylary, degişli hünärmenler, oppozisionerler hamana birmeňzeş pikirde ýaly (dürlipikirlilik nırde galdy?) soňky bolup geçen wakalaryň Russiýanyň «gowşaklygy» we döwletiň «ynjyklygy», Russiýanyň prezidentiniň agyr urgy alan ýangynly zarbasy hakynda joşgunly çykyş edýärler.

Bu berlen bahalarda olaryň maksadynyň bassyr-bussyrsyz bolşy-bolşy ýaly berilýändigine ynanýaryn.

Galyberse-de, bolup geçen wakalar Russiýanyň gowşaklygyny däl-de, gaýtam tersine, güýç-kuwwatynyň we haýbatynyň neneñsidigini görkezdi.

Mümkin boldugyça tarap tutmazlyga we şeýle ýagdaýda Kremliniň meniň hyzmatyма mätäç däldigine garamazdan, «Kremliniň ýallakçysy» ýaly hereket etmezlige dyrjaşyp, siziň dykgatyňza ýetirjek pikirlerim üçin käbir subutnamalary getirmekçi.

Elimizde «gutarnykly netije» hökmünde näme bar?

Muny düşündirmek üçin käbir zatlaryň üstünde durup geçmeli bolýarys:

Birinjisi, wakalar netijesinde Günbatarda ýakyn wagta çenli örän az adamyň ünsüne düşen Russiýa bilen Belorussiýanyň arasyndaky bileleşen döwlet ady berlen zat görlüp-eşdilmedik derejde güýçlendi.

Mundan öñ ikitaraplaýyn hyzmatdaşlygyň kemçilikli meselelerini ýaňsylamak we oppozisionerleriň «ata» diýip atlandyrýan Aleksandr Lukašenkonyň tersine gitmek däp bolupdy.

Hawa, belarus lideri hemiše kyn şärikdeş bolup geldi we ol ilkinji nobatda öz ýurdunuň bähbitlerini ileri tutýar.

Beýleki bir ýandan Günbataryň özüne garşıy eden berk basylaryna garamazdan hemiše ynamdarlygy we beren wadalarynda durmagy bilen öñe saýlandy.

Russiýanyň häkimiýetini we garaşsyzlygyny goramak üçin Belorussiýada ýadro ýaragynyň ýerleşdirilmeginden masgaraçylykly döwlet agdarlyşygyna synanşyk gündünde Moskwa uzadylan doganlyk goly we Belarus respublikasynyň prezidentiniň arara durup üstünlikli ýerine ýetiren roluna çenli soňky hepdelerde bolup geçenler Moskwa bilen Minskiniň arasyndaky gatnaşyklaryň öñküsindenem berkändigini aňladýar.

Elbetde, bulam öz gezeginde iki ýurduň Günbataryň ýygjam basyyna garşıy pozisiýasyna oňyn täsirini ýetirer.

Ikinjisi, rus döwlet dolandyryş edaralarynyň graždanlyk urşunyň çykmagynyň öňüni alan döwlet ýolbaşçysyna, içen kasamyna we döwlete we palydyklary ýene bir gezek äsgär boldy.

Gozgalaňçylaryň ýoluny kesmäge synanşanda birnäçe wertolýot we söweşeň uçarynyň uçarmany gahrymanlarça wepat boldy. Russiýa-Belorussiýa ýaranlygy pikir edilşindenem güýçlüdigi subut boldy.

Şeýle-de Lukašenko belarus goşunyny we döwletiň beýleki gurluşlaryny örän çakgan ýagdaýda doly söweşeň ýagdaýa

getirmegi we täsirliligini görkezmegi başardы.

Ol eden çykyşyndan özündenem, Putindenem, Prigožindenem gahryman ýasap oturmagyň hajatynyň ýokdugyny nygtady. Çünkü ol «bar bolan ýagdaýy gözden saldyk, soňam öz-özünden düzeler öýtdük, ýone beýle bolmady, munuň netijesinde täze global konflikt howpy şular ýaly alkyma gelip diremändi» diýip, sözünüň üstüni ýetirdi.

Putinem ýaragly gozgalaňlaryň elmydama diýen ýaly ýurtda içerki urşy we haosy döredýändigine ünsi çekdi. Emma her niçik bolanda-da agdarlyşyga synanşanlara diňe ýeňliş garaşýardы.

Prigožin 24-nji iýun wakalaryny düşündirende, gozgalaňň sebäplerinden biriniň ýörite harby kompaniyalar bilen birlikde meýletinçi ýaragly toparlary 2023-nji ýylyň 1-nji iýulyndan öñ Goranmak ministrligi bilen şertnama baglaşmaga mejbur eden ministrligiň buýrugy bolandygyny aýtdы.

Soňky wakalar netijesinde rus ygtyýarlylarynyň gazanan uly üstünligi bu wakalaryň başlan wagtyndan bări paýtagta tarap ýaragly ýörişe gaýtmakdan yüz öwren we ygtyýarlylar tarapyndan hödürlenen teklipleri kabul eden «Wagner» toparynyň bir bölegi bilen bilelikde meýletinçileriň döwlet gözegçiliği astyna girmegini gazanmagynda ýatyr.

Ýogsam bolmasa ýap-ýaňy Belorussiya giden Prigožin urşujylarynyň bary-ýogy 2%-niň Goranmak ministrligine tabyn bolmaga razy bolandygyny öňe sürýärdi.

Üçünjisi, günbatarly arkadaglary bilen birlikde russiyaly we belarusly oppozisionerler bilen Kiýew režimi halk köpçüliginiň

gözünden düşdi, çünkü öň olaryň itden beter ýigrenýän, döwlet agdarlysygyna synanyşylan wagtynda-da «duşmanymyň duşmany dostumdyr» prinsipine eýerip, Putiniň garşıdaşyna öwrülen Prigožiniň hereketlerine begenýändiklerini ilkibaşdan gizläp durmadylar. Emma ertesi gün şowsuz tamamlanan döwlet agdarlysygynyň liderleri yqtyýarlylar bilen ylalaşyga geldem welin, Belarusa giden Prigožin Moskwanyň garşıdaşlarynyň berk tankydyna uçradı. Hatda ABŞ-nyň Daşary işler ministrligi onuň gaýdyp berilmegini talap etjekdiklerini mälim etdi.

Dördünjisi, şu we Russiýada režim çalşygy umytlary puja çykan daşary ýurtly gatlaklaryň täze rus garşıdaşlygy isteriýasy tolkunynyň aňyrsynda Putiniň görkezen sowukganlylygy, özüne bolan ynamy we erkekligi bilen birlikde şowsuz gozgalaňa gatnaşanlary hyýanat etmekde aýyplansa-da, liderleri tarapyndan ýoluny üýtgedenlere görkezen hoşniýetliliği belli bir derejede «sazandalara» simpatiýa bildirenler taralyndan hormata mynasyp boldy.

Russiýanyň prezidentiniň «Wagner» güýçleriniň rus goşunu bilen egin-egne berip gahrymanlarça alyp baran göreşine gowy baha berendigini nygtaman bilmeris. Beýleki bir ýandan, bilnişi ýaly gozgalaňyň özüne dahilly bahasy-da diýseň gazaplydy.

Russiýanyň prezidentiniň at-abraýynyň çalt artmagyna goşant goşan başga faktorlary-da sanap bilerdik. Ikkibaşdan ww hemme zatdan öň aýgytlaýy ýagdaýyň «çözülmeginde» görkezilen adatdan daşary tizligi agzap bileris.

Şol bir wagtyň özünde Putin «sazandalar» tarapyndan urlup düşürilen birnäçe wertolýotdyr söweşeň uçarynyň pilotlary bilen bir hatarda rus goşunynyň çeken ýitgilerini aç-açan görkezdi we rus goşunynyň serkerdeperi bilen geçirilen ýygnakda wepat bolanlaryň hormatyna bir minutlyk dymışlyk yqlan etdi.

Ýakyn Gündogar ýurtlary bilen birlikde Russiýa dost ýurtlaryň liderleri dürli dolandyryş kanallary bilen kömекçi güýçleriň Putine beren goldawyny ýakyndan synladylar.

Russiýadaky wakalaryň ösüsü çäkleriniň daşynda Russiýa dost günorta ýurtlarda bolşy ýaly şowsuz gozgalaňyň netijelerinden duýýan lapykeçligini gizläp durmaýan oňa duşman Günbatar ýurtlarynda ýakyndan gyzyklanma bildirildi.

Witaliý NAUMKIN,
taryh ylymlarynyň doktory, professor,
Russiýanyň Ylymlar akademiyasyныň Gündogary öwreniş
institutynyň direktory.
Duşenbe, 03.07.2023 ý. Publisistika